

Utóhang a főiskola kettéválasztásához

Írta: Roth Gyula

A főiskola körül újabban keletkezett hullámok — legalább a nyilvánosság előtt — ismét egyszer elcsitultak. Ma már nem titok, hogy a kettéválasztási mozgalomban a bányászati és kohászati osztályok 1—2 tanára szerepelt, de viszont titok maradt ma is még, hogy a főiskola közvetlen keretén kívül kik és mennyire részesek a mozgalomban és ennek a gyökerei meddig terjednek.

A hullámozás egy-két oly kijelentést vetett felszínre, amely nem maradhat válasz nélkül; többek között azt, hogy a különválasztási mozgalom mindig az erdőmérnöki osztály kebeléből indult volna, aminek igazolására hivatkoztak arra, hogy én már régen nyíltan hangoztatom, hogy az erdőmérnöki osztály önálló kiépítésére töreksem.

Az ebben az irányban kifejtett törekvésem mindig a nyilvánosság előtt folyt és sohasem bujtam a párnázott ajtók diszkrét védelme mögé. Mivel pedig nincs mit rejtegetnem, de viszont nem engedhetem meg, hogy szavaimat és törekvéseimet — ismét — torzítva mutassák be, szükségét érzem annak, hogy a szakközönség előtt feltárjam e törekvésem lényegét, okát és célját, mert azok ugyancsak mások, mint amit nekem az említett vélemény imputál, amely vélemény talán fakadhat téves értelmezésből is, a legnagyobb valószínűség szerint azonban tudatos és céltudatos félremagyarázásból.

Az én törekvésem tényleg az erdőmérnöki osztály önállóságának kiépítése, de mint osztálynak, a főiskola keretében, az önállóságra való törekvésem sohasem jelentett elkülönítésre, különválásra való törekvést! Soha nem jeleztem sem kívánatosnak, sem helyesnek a főiskola kettészakítását, soha senkivel ily irányú tárgyalást nem kezdtem, sem részt nem vettem ilyenben és erről az ügyről a főiskolán kívülálló személyekkel eszmecsere-t nem folytattam.

Viszont azonban a bányászati és kohászati osztályoknak a műegyetemhez való csatlakozása kérdésében — amely nem ma merült fel először — mindig azon az állásponton voltam, hogyha a bányászati és kohászati osztályok kebelében ez a törekvés

többségre talál, akkor az erdőmérnöki osztálynak nincs joga, de szüksége sem arra, hogy ezt a mozgalmat megakadályozza és nem volna helyes, hogyha a bányászati ágazat kebelében a mozgalmat ellenző kisebbséget az erdőmérnöki osztály szavazataival a tanácsban többséghez juttatná.

Az ebben a kérdésben elfoglalt álláspontom akkor alakult ki, amikor az erdőmérnöki osztálynak dékánja voltam. Akkor is felmerült ez a terv oly formában, hogy a bányászati és a kohászati osztály a műegyetemhez csatlakozzék,* amely azonban a tanárainak csak egy részét (állítólag 5—6 tanárt) vette volna át, a többiek itt maradtak volna az erdőmérnöki főiskolának, amelyre tehát az a feladat hárult volna, hogy valami módon gondoskodják azokról. Amikor ez ellen tiltakoztam, a kettéválasztási tervnek védelmezője a következő szavakkal okolta meg ezt a megoldást, amely szavakat érdemes megörökíteni az utókor számára is: „A bányászati és kohászati osztályoknak a régi kollégialitásból kifolyólag kötelességük, hogy a különválasztást, melyet a bányászat és kohászat fontos érdekei követelnek, úgy hajtsa végre, hogy abból az erdőmérnöki osztálynak nehézsége ne keletkezzék“. A feleletem erre az volt, hogy ne fájjon másnak az erdőmérnöki osztály feje, mi majd eligazítjuk a mi dolgainkat a magunk erejéből. Abból az okfejtésből azonban, mivel akkor nekem megokolták a bányászatnak és kohászatnak a műegyetemhez való csatlakozását, már akkor meggyőződtem, hogy ennek a mozgalomnak mélyebbre nyúló gyökerei vannak és az megszűnni aligha fog. Akkor fogant meg bennem az önállóságra való törekvés, melyet úgy formuláztam, *hogy ki kell építeniünk az erdőmérnöki osztályt úgy, hogy az saját ügyeiben önállóan és függetlenül dönthessen s hogy a jövőnek bárminemű kialakulása készületlenül ne találjon és nehézséget ne okozhasson*. Ebből a törekvésemből fakadtak azok a szavak, amelyekkel az Országos Erdészeti Egyesületben az 1920. évi április hó 13-án „Az Alföld fásításának erdőgazdaság-tudományi kérdései“ című előadásomat befejeztem, amikből idézem a következőket: „de nemcsak

* Hogy mennyire nem az erdőmérnöki osztályból fakadt ez a terv, mi sem mutatja jobban, mint az, hogy az erdőmérnöki osztálynak átcsatolása szóba sem került, ill. állítólag a műegyetem minket nem akart befogadni.

hogy a rokontudományok terén nem tud érvényre jutni az erdőmérnöki szakképzettség, még az erdőgazdasági tudomány legfőbb gyújtópontjában, a főiskolánkon sem érvényesül az eléggé. Hallgatóink háromnegyed része erdőmérnök, de tanárai közül csak egynegyed rész az; az erdőmérnöki szakosztályon 15 tanár tanít, de azok közül csak 5 a szakvégzett; az első évben a két félév 6—6 tárgya közül csak 1—1 van erdőmérnök kezében, a második évben 6, illetve 5 tárgy közül 2—2, a 3. első felében 8 közül 4, a másodikban 8 közül ismét csak 2 és csak az utolsó évben jut túlsúlyra a szakképzettség... „Ne lásson ebben senki erdőgazdasági sovinizmust; bátran hivatkozhatom arra, hogy évek hosszú során át arra törekedtem és pedig sikerrel törekedtem, hogy szakunkon kívül állók érdeklődését felkeltsem az erdőgazdaság kérdései iránt és ma is azt vallom, hogy igen is be kell vonni a szakon kívülállókat a szakoktatásba, de annyira ennek nem szabad mennie, hogy még az erdőmérnöki főiskolán is ennyire háttérbe szoruljon a szakképzettség, a rokontudományok terén pedig egyáltalán szerephez ne jusson.“

Élénken emlékszem ma is még a megdöbbenésnek morájára, amely ezekre a szavakra végigfutott a hallgatóságon. Az eredmény az volt, hogy Kaán Károlynak erélyes fellépése az erdőmérnöki osztályt 12 tanszékre fejlesztette ki, amelyből ma megmaradt 10 és ez a tíz mint speciális szaktanszék erdőmérnök kezében van. Jellemző egyébiránt, hogy az erdőmérnöki osztálynak fejlesztése, amely valóban súlyos hiányt és elmaradottságot orvosolt, csak úgy volt keresztül vihető, hogy a bányászati és kohászati osztályok tanszékei is arányosan szaporítva lettek.

Az én törekvésem tehát sohasem az erdőmérnöki osztály különválasztása, illetve a főiskola kettéosztása volt, hanem a főiskola keretén belül az erdőmérnöki osztály oly kiépítése, amelyenre a magyar erdőgazdaságnak nemcsak szüksége van, de amelyenre méltán jogot is tarthat.

Meg kell állapítanom, hogy bár nagyot haladtunk azóta, a célt még nem értük el és még sok jogos és méltányos kívánságunk nem teljesedett. Ebből a szempontból nem elégít ki az új szabályzat terve sem, mely már 10 éve vajúdik és még mindig nem tudott megszületni, bár nem egy intézkedését az élet szük-

ségessége már érvényesítette. Az új szervezeti szabályzatunk a műegyetem mintájára készült, a műgyetemen pedig nincsenek karok (fakultás), hanem osztályok, amelyeknek önállósága korlátoltabb, mint a karoké. Pedig mennél eltérőbbek a szakoktatás irányzatai, annál inkább szükséges a teljes önállóság. A szakoktatás érdeke szempontjából nem tudom helyeselni azt, hogy a bányászati és kohászati osztály számbeli túlsúlyával eldönthesse, hogy ki legyen az erdőmérnöki osztály dékánja, ki legyen az erdőmérnöki osztálynak tanára, ki a magántanára és kinek adjon az erdőmérnöki osztály doktori oklevelet. Ezek az osztályoknak oly belső ügyei, amelyekben nem elegendő, hogy az osztály akaratát a kollégialitás és az udvariasság biztosítsa, itt határozott kodifikált jogot kell követelni. Ezzel szemben természetesen feltétlenül elismerem, hogy helytelen az az állapot is, hogy az erdőmérnöki szakosztály szavazatainak segítségével a bányászati ágazatnak aránylag elég erős többségével szemben a kisebbség akarata juthat diadalra. Annál inkább szükséges itt a jogkörnek határozott körülírása a kölcsönös függetlenség és önállóság alapján, mert minden kollégialitás és az udvariasság nem menti meg az erdőmérnöki szakosztályt érdekeinek háttérbe szorításától, amire még a legközelebbi múlt is ismételt példát mutatott és eléggé érdekesen világítja meg a helyzetet az a tény, hogy az erdőmérnök-hallgatókat régóta állandóan oktatják a bányászat és kohászat speciális szaktudósai, ellenben — amennyire emlékszem — még véletlenül sem történt, hogy erdőmérnök-szaktanár oktatta volna a bányászat és kohászat hallgatóit. A paritás ma is sánta.

Ameddig ez a helyzet fennáll, addig minden erdőmérnök kötelessége, hogy az erdőmérnöki osztály önálló kiépítésére törekedjék. De nincs semmi okunk arra, hogy mi magunk a törvényi alapokból kifejlődött mai kapcsolatnak megváltoztatására törekedjünk.

Mert bár igaz, hogy az erdőmérnöki szakoktatás elég távol áll a bányamérnökitől és kohómérnökitől, de az erdészeti speciális igények miatt hasonló helyzetet kapnánk akkor is, ha bármely más felső szakoktatási intézettel kerülnénk kapcsolatba és minden elképzelhető esetben az erdőmérnöki osztály önállóságát és megfelelő kiépítését kellene követelnünk; mindegy,

hogy kivel szemben.* De viszont nincs okunk arra sem, hogy a bányamérnöki és kohómérnöki osztályok esetleges megújuló elszakadási törekvéseitől megijedjünk és abban érdekeink sérelmét vagy veszélyeztetését lássuk. Az erdőmérnöki osztály mai szervezete, ha nem is teljesedett minden jogos kívánságunk, de a legszükségesebb igényeinknek megfelel annyira, hogy biztosan meg tudunk állani — ha kell — a saját magunk lábán is.

* Amint egyik régebbi cikkemben kiemeltem, a külföld erdőmérnöki szakoktatása a különféle kapcsolatoknak legtarkább változatát mutatja és jóformán minden lehetőséget felölel, igazolásául annak, hogy nem azon múlik, kivel vagyunk összekapcsolva, hanem azon, hogy mekkora önállóságot és függetlenséget biztosít a szervezet és mennyiben elégíti ki a szaknak érdekeit.